

თავი II

2014 წლის მაკროეკონომიკური მიმოხილვა

მთლიანი შიდა პროდუქტის დინამიკა

2014 წელს, მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალურმა ზრდამ 4.8 პროცენტი შეადგინა. გასული წლის პირველ სამ კვარტალში ეკონომიკურმა ზრდამ 5.9 პროცენტი შეადგინა. თუმცა, ეკონომიკის ზრდის ტემპი რეგიონში განვითარებული მოვლენების გამო მეოთხე კვარტალში შემცირდა და 1.8 პროცენტი შეადგინა. 2014 წელს მთლიანი შიდა პროდუქტი ნომინალურ გამოსახულებაში 29 187.0 მლნ ლარს შეადგენს.

IV კვარტალში ეკონომიკური აქტივობის შემცირება განაპირობა რუსეთში არსებულმა ეკონომიკურმა კრიზისმა და რუსეთის ეკონომიკასთან მჭიდროდ დაკავშირებულ ქვეყნებში ეკონომიკის ვარდნამ. შედეგად შემცირდა ექსპორტი, ფულადი გზავნილები და ტურისტთა ნაკადები.

ეკონომიკური ზრდის დარგობრივი სტრუქტურა

2014 წლის მონაცემებით ყველაზე მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ზრდა დაფიქსირდა შემდეგ დარგებში: მშენებლობა (13.5%), საფინანსო საქმიანობა(10.0%), ოპერაციები უძრავი ქონებით (8.5%), კავშირგაბმულობა (7.1%), ტრანსპორტი (6.4%), ვაჭრობა (6.1%), სასტუმროები და რესტორნები (5.6%).

კერძო სექტორის როლი ეკონომიკურ ზრდაში

2014 წელს ეკონომიკურ ზრდაში აშკარა წარმართველი როლი ეჭირა კერძო სექტორს. 2014 წელს პროდუქციის გამოშვება სამეწარმეო სექტორში გაიზარდა 12.8 პროცენტით, ხოლო ბიზნეს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა - 11 ათასი ადამიანით. 2014 წელს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები გაიზარდა 35.1 პროცენტით.

ფასები

2014 წლის დეკემბერში 2013 წლის დეკემბერთან შედარებით ინფლაციამ 2.0 პროცენტი შეადგინა. 12 თვიან ინფლაციაზე მნიშვნელოვანი გავლენა სამომხმარებლო კალათის ორმა სასაქონლო ჯგუფმა მოახდინა. სურსათი და უალკოჰოლო სასმელებმა სამომხმარებლო ფასები 0.8 პროცენტით, ხოლო ჯანდაცვამ 0.7 პროცენტით გაზარდა.

2014 წელს საშუალო წლიური ინფლაციის მაჩვენებელმა 3.1 პროცენტი შეადგინა. ხოლო 2014 წლის მშპ-ის დეფლატორის მაჩვენებელი 3.8 პროცენტს შეადგენს.

ლარის გაცვლითი კურსი

2014 წლის დეკემბერში 2013 წლის დეკემბერთან შედარებით ლარი აშშ დოლართან მიმართებაში 7.7 პროცენტით გაუფასურდა. აღნიშნული გაუფასურება გამოწვეულია ერთის მხრივ ძლიერი დოლარით, ხოლო მეორე მხრივ რუსეთში და რუსეთის ეკონომიკასთან მჭიდროდ დაკავშირებული ეკონომიკების ქვეყნებში ეკონომიკური კრიზისით. აღნიშნულ პერიოდში ლარი გამყარდა ევროსთან მიმართებაში 4.5 პროცენტით. ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი, რაც წარმოადგენს ლარის საშუალო კურსს სავაჭრო პარტნიორების კურსთან, ასევე გამყარდა 12.3 პროცენტით.

საგარეო ვაჭრობა

2014 წელს საგარეო სავაჭრო ბრუნვა 4.8 პროცენტით გაიზარდა. ექსპორტი შემცირდა 1.6 პროცენტით, ხოლო იმპორტი გაიზარდა 7.1 პროცენტით. ექსპორტის მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა რუსეთსა (44.2%) და თურქეთში (30.9), ხოლო შემცირდა აზერბაიჯანში (23.3%) და უკრაინაში (27.3%).

2014 წლის განმავლობაში მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა ექსპორტის სასაქონლო სტრუქტურა. გასულ წელთან შედარებით 24.2 პროცენტიდან 18.1 პროცენტამდე შემცირდა მსუბუქი ავტომობილების წილი, თუმცა კვლავ პირველ ადგილზე რჩება მთლიან ექსპორტში. შემდეგ მოდის ფეროშენადნობები 10.0%, სპილენძის მადნები და კონცენტრატები 8.7%, თხილი და კაკალი 6.4%, ყურძნის ნატურალური ღვინოები 6.3% და ა.შ.

უმნიშვნელო ცვლილება მოხდა ექსპორტის სტრუქტურაში ქვეყნების მიხედვით, 24.4 პროცენტიდან 19.0 პროცენტამდე შემცირდა აზერბაიჯანის წილი, თუმცა საქართველოსთვის მაინც უმსხვილეს საექსპორტო ქვეყანას წარმოადგენს. შემდეგ მოდიან სომხეთი 10.1%, რუსეთი 9.6%, თურქეთი 8.4%, აშშ 7.3% და ა.შ.

სახელმწიფო ვალი

მთავრობის ვალი მთლიან ეკონომიკასთან მიმართებაში სტაბილურობით ხასიათდება და 2014 წელს მშპ-ს 35.5 პროცენტის დონეზეა. აქედან, საგარეო ვალი 26.8, ხოლო საშინაო ვალი 8.7 პროცენტია. აღნიშნული მაჩვენებელი, სახელმწიფო ვალის კანონმდებლობით განსაზღვრული დასაშვებ ნორმასთან შედარებით (60%) მნიშვნელოვნად დაბალია.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

2014 წელს საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა 35.1 პროცენტით გაიზარდა და 1 272.5 მლნ დოლარი შეადგინა, რაც 2008 წლის გლობალური ეკონომიკური კრიზისის შემდგომ პერიოდში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია. აქედან, ინვესტიციები ევროკავშირის ქვეყნებიდან 63.4 პროცენტით, ხოლო დსთ-ის ქვეყნებიდან 168.5 პროცენტით გაიზარდა. ქვეყნებს შორის ნიდერლანდები და აზერბაიჯანი ლიდერობს. ყველაზე დიდი უცხოური ინვესტიციები ტრანსპორტის და კავშირგაბმულობის და მშენებლობის სექტორებში ჩაიღო, შესაბამისად 343.4 მლნ დოლარი და 295.0 მლნ დოლარი.

**ინფორმაცია საქართველოს 2014 წლის ნაერთი ბიუჯეტის
შემოსულობების შესრულების შესახებ
(ვალდებულებების ზრდის გარეშე)**

2014 წლის ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 7 909 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 8 118 838,2 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 102,7%.

გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 7 230 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 7 241 556,8 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 100,2%.

გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 144 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 279 480,8 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 194,1%.

სხვა შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 535 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 597 800,6 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 111,7%.

**2014 წლის ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების
შესრულების მაჩვენებლები**

დასახელება	ნაერთი ბიუჯეტი			
	2014 წლის გეგმა	2014 წლის ფაქტი	+/-	%
შემოსავლები	7,909,000.0	8,118,838.2	209,838.2	102.7
გადასახადები	7,230,000.0	7,241,556.8	11,556.8	100.2
საშემოსავლო გადასახადი	1,905,000.0	1,938,794.5	33,794.5	101.8
მოგების გადასახადი	912,000.0	828,823.2	-83,176.8	90.9
დამატებული ღირებულების გადასახადი	3,274,000.0	3,298,518.3	24,518.3	100.7
აქციზი	739,000.0	810,209.1	71,209.1	109.6
იმპორტის გადასახადი	100,000.0	94,883.2	-5,116.8	94.9
ქონების გადასახადი	275,000.0	245,876.9	-29,123.1	89.4
სხვა გადასახადი	25,000.0	24,451.7	-548.3	97.8
გრანტები	144,000.0	279,480.8	135,480.8	194.1
სხვა შემოსავლები	535,000.0	597,800.6	62,800.6	111.7

არაფინანსური აქტივების კლებიდან მობილიზებულ იქნა 114 738,4 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (100 000,0 ათასი ლარი) 114,7%-ია.

ფინანსური აქტივების კლებიდან მობილიზებულ იქნა 58 209,2 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (70 000,0 ათასი ლარი) 83,2%-ია.

ინფორმაცია საქართველოს 2014 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების შესრულების შესახებ

2014 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 7 319 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 7 434 637,5 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 101,6%.

2014 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების შესრულების მაჩვენებლები

ათასი ლარი

დასახელება	სახელმწიფო ბიუჯეტი			
	2014 წლის გეგმა	2014 წლის ფაქტი	+/-	%
შემოსავლები	7,319,000.0	7,434,637.5	115,637.5	101.6
გადასახადები	6,820,000.0	6,846,964.2	26,964.2	100.4
გრანტები	144,000.0	278,734.5	134,734.5	193.6
სხვა შემოსავლები	355,000.0	308,938.8	-46,061.2	87.0

გადასახადების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 6 820 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 6 846 964,2 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 100,4%.

სახელმწიფო ბიუჯეტში გადასახადების მობილიზაციის მდგომარეობა ცალკეული სახეების მიხედვით შემდეგია:

- საშემოსავლო გადასახადის სახით მობილიზებულია 1 790 379,5 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 770 000,0 ათასი ლარი) 101,2%-ია. აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ 2014 წლის 1 აპრილიდან მიმდინარეობდა დაუბეგრავი მინიმუმის დაბრუნება. აღნიშნული თანხები აპრილ-დეკემბერში დაუბრუნდა 464 025 ფიზიკურ პირს და ჯამში სულ 128,3 მლნ ლარი შეადგინა.
- მოგების გადასახადის სახით მობილიზებულია 828 823,2 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (912 000,0 ათასი ლარი) 90,9%-ია.
- დამატებული ღირებულების გადასახადის სახით მობილიზებულია 3 298 518,3 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (3 274 000,0 ათასი ლარი) 100,7%-ია.
- აქციზის სახით მობილიზებულია 810 209,1 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (739 000,0 ათასი ლარი) 109,6%-ია.
- იმპორტის გადასახადის სახით მობილიზებულია 94 883,2 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (100 000,0 ათასი ლარი) 94,9%-ია.
- სხვა გადასახადის სახით მობილიზებულია 24 150,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (25 000,0 ათასი ლარი) 96,6%-ია.

2014 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების შესრულების მაჩვენებლები

ათასი ლარი

დასახელება	სახელმწიფო ბიუჯეტი			
	2014 წლის გეგმა	2014 წლის ფაქტი	+/-	%
გადასახადები	6,820,000.0	6,846,964.2	26,964.2	100.4
საშემოსავლო გადასახადი	1,770,000.0	1,790,379.5	20,379.5	101.2
მოგების გადასახადი	912,000.0	828,823.2	-83,176.8	90.9
დამატებული ღირებულების გადასახადი	3,274,000.0	3,298,518.3	24,518.3	100.7
აქციზი	739,000.0	810,209.1	71,209.1	109.6
იმპორტის გადასახადი	100,000.0	94,883.2	-5,116.8	94.9
სხვა გადასახადი	25,000.0	24,150.9	-849.1	96.6

გრანტების საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 144 000,0 ათასი ლარით, საანგარიშო პერიოდში მობილიზებულ იქნა 278 734,5 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 193,6%.

ათასი ლარი

დასახელება	საანგარიშო პერიოდის ფაქტი
გრანტები	278,734.5
ბიუჯეტის მხარდანჭერი გრანტები	39,535.3
საინვესტიციო გრანტები	198,986.0
EC	7,414.9
SIDA	445.0
ORET	193.2
CNF	739.4
IFAD	122.9
KfW	17,150.9
MCC	12,762.3
USAID	160,157.5
ხაზინის ანგარიშზე რიცხული რეესტრის გრანტები	40,213.2

სხვა შემოსავლების წლიური საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 355 000,0 ათასი ლარის ოდენობით, მობილიზებულ იქნა 308 938,8 ათასი ლარი, ანუ საპროგნოზო მაჩვენებლის 87,0%.

საანგარიშო პერიოდში სხვა შემოსავლების მობილიზაციის მდგომარეობა ცალკეული სახეების მიხედვით შემდეგია:

- **საკუთრებიდან მიღებული შემოსავლების** სახით მობილიზებულია 28 663,6 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (89 600,0 ათასი ლარი) 32,0%-ია. აქედან,
  - **პროცენტები** - 22 091,1 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (28 000,0 ათასი ლარი) 78,9%-ს შეადგენს. ფაქტიური შესრულების დაბალი მაჩვენებელი გამოწვეულია იმ გარემოებით, რომ საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით შპს „ენერგოტრანს“-ს თანხის ჩარიცხვა გადაუვადდა 2015 წლის დეკემბრამდე. აღნიშნული გადავადება განპირობებული იყო თურქეთში მაღალი ძაბვის გადამცემ ხაზზე, მომხდარი ავარიის გამო ელექტროენერჯის გატარების შეფერხების შედეგად, ექსპორტის მომსახურებიდან დაგეგმილი შემოსავლების მიუღებლობით.

- **დივიდენდების** სახით მობილიზებულია 218,6 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (55 000,0 ათასი ლარი) 0,4%-ია. ფაქტიური შესრულების დაბალი მაჩვენებელი გამოწვეულია იმ ფაქტორით, რომ შემოსავლების მიღების დინამიკის გათვალისწინებით არ განხორციელებულა მსჯელობა საწარმოების წმინდა მოგების განაწილების თაობაზე. ამასთან, მოგების საწარმოების განკარგულებაში დატოვება ხელს უწყობს ამ საწარმოების ეკონომიკური აქტივობის სტიმულირებისა და აქტივობის წახალისებას, რაც თავის მხრივ ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ხელშემწყობის ფაქტორია.
  - **რენტის** სახით მობილიზებულია 6 353,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (6 600,0 ათასი ლარი) 96,3%-ია.
- **საქონლისა და მომსახურების რეალიზაციიდან** მობილიზებულია 83 426,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (68 700,0 ათასი ლარი) 121,4%-ია. აქედან,
    - **ადმინისტრაციული მოსაკრებლებისა და გადასახდელების სახით** - 80 117,5 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (66 700,0 ათასი ლარი) 120,1%-ია. მათ შორის:
      - სალიცენზიო მოსაკრებელი - 1 293,8 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (750,0 ათასი ლარი) 172,5%-ია;
      - სანებართვო მოსაკრებელი - 58 580,0 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (47 000,0 ათასი ლარი) 124,6%-ია.
      - სარეგისტრაციო მოსაკრებელი - 1 222,5 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 100,0 ათასი ლარი) 111,1%-ია;
      - სახელმწიფო ბაჟი - 15 595,2 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (14 200,0 ათასი ლარი) 109,8%-ია;
      - საკონსულო მოსაკრებელი - 1 848,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 600,0 ათასი ლარი) 115,6%-ია;
      - სამხედრო სავალდებულო სამსახურის გადავადების მოსაკრებელი - 1 240,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 550,0 ათასი ლარი) 80,1%-ია.
      - სხვა არაკლასიფიცირებული მოსაკრებლების სახით მობილიზებულია 334,3 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (500,0 ათასი ლარი) 66,9%-ია.
    - **არასაბაზრო წესით გაყიდული საქონლისა და მომსახურებიდან** - 3 309,4 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (2 000,0 ათასი ლარი) 165,5%-ია. მათ შორის:
      - საქონლის რეალიზაციიდან - 332,4 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (200,0 ათასი ლარი) 166,2%-ია;
      - მომსახურების გაწევიდან - 2 818,4 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (1 800,0 ათასი ლარი) 156,6%-ია;
  - **სანქციების (ჯარიმები და საურავები)** სახით მობილიზებულია 73 912,3 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (100 000,0 ათასი ლარი) 73,9%-ია. ფაქტიური შესრულების დაბალი მაჩვენებელი განპირობებულია იმ გარემოებით, რომ შემცირებულია შემოსავალი სანქციებიდან ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების გამო, კერძოდ, საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევის სახეში, რაც ძირითადად გამოწვეულია 2013 წელს ზოგიერთი სახეობის ჯარიმის ოდენობის შემცირებით, აგრეთვე მნიშვნელოვნადაა შემცირებული შემოსავალი სანქციებიდან სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული სამართალდარღვევების გამო.
  - **ნებაყოფლობითი ტრანსფერები, გრანტების გარდა** - მობილიზებულია 21 641,6 ათასი ლარი.
  - **შერეული და სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლების სახით** მობილიზებულია 101 294,4 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (95 000,0 ათასი ლარი) 106,6%-ია. აღნიშნულ მუხლში ზოგიერთი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის ანგარიშზე არსებული ნაშთიდან დაგეგმილი იყო 50 000,0 ათასი ლარის მიმართვა სახელმწიფო ბიუჯეტში. წლის განმავლობაში მიღებული შემოსავლების დინამიკის გათვალისწინებით, 2014 წლის

მონაცემებით სახელმწიფო ბიუჯეტში მიიმართა 32 000.0 ათასი ლარი (სსიპ - შემოსავლების სამსახური 15 მლნ ლარი, სსიპ - აღსრულების ეროვნული ბიურო - 14 მლნ ლარი, სსიპ - სახმელეთო ტრანსპორტის სააგენტო - 2 მლნ ლარი და სსიპ - სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო - 1 მლნ ლარი). შერეული და სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლებში აგრეთვე აღრიცხულია წინა წელს გამოუყენებელი და დაბრუნებული საბიუჯეტო სახსრები. აღნიშნული თანხა შეადგენს 24 814,8 ათას ლარს.

არაფინანსური აქტივების კლებიდან მობილიზებულ იქნა 80 627,2 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (80 000,0 ათასი ლარი) 100,8%-ია.

ფინანსური აქტივების კლებიდან მობილიზებულ იქნა 72 139,9 ათასი ლარი, რაც საპროგნოზო მაჩვენებლის (70 000,0 ათასი ლარი) 103,1%-ია.